

Debreceni Ítéltábla
Mf.I.50.053/2023/4.

A Debreceni Ítéltábla a dr. Borsányi Brigitta (Cím21) ügyvéd által képviselt Felperes (Cím2) felperesnek, a dr. Dobrossy István ügyvéd ügyintézése mellett a Dobrossy és Társai Ügyvédi Iroda (Cím22) által képviselt Alperes (Cím1.) alperessel szemben azonnali hatályú felmondás jogellenességének jogkövetkezménye iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 13.M.70.005/2023/13. számú ítélete ellen az alperes 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és mellőzi az alperes kötelezését 79 748 (hetvenkilencezer-hétszáznegyvennyolc) forint kereseti illeték megfizetésére. Megállapítja, hogy 91 093 (kilencvenegyezer-kilencvenhárom) forint meg nem fizetett kereseti illeték marad az állam terhén, egyebekben az ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az ítéltábla az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 146 227 (száznegyvenhatezer-kétszázhuszonhét) forint másodfokú perköltséget. Megállapítja, hogy az állam visel 112 329 (száztizenkétezer-háromszázhuszonkilenc) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2019. február 18-tól állt határozatlan időtartamú munkaviszonyban általános irodai adminisztrátor munkakörben az alperesnél. A munkaszerződés 2021. december 31-i módosítása szerint 2022. január 1-jétől a havi bruttó munkabére 287 000 forint volt.

[2] A felperes a munkakörében ellátandó feladatok részeként 2020. február 10-én átvette az átadó munkavállalótól: (TANÚ5)tól az alperes házipénztárának, valamint a

EGYHÁZKÖZSÉG (a továbbiakban: egyházközség) házipénztárának a kezelését, pénztárosi feladatokat látott el.

[3] Az alperes Pénzkezelési Szabályzatának (a továbbiakban: Szabályzat) 3.2. pontja szerint a házipénztárt a szervezet vezetője által kijelölt személy önállóan, teljes anyagi felelősséggel kezeli. A Szabályzat 3.7. pontja értelmében minden pénztári befizetést és kifizetést a felmerülésük sorrendjében fel kell jegyezni a pénztárjelentésbe, ami a pénztáros feladata. A pénztáros saját pénztárjelentést vezet excel-táblázatban. Amennyiben hiány mutatkozik, azt a pénztárosnak kell befizetnie.

[4] A felperes az alperes Szabályzatát megismerte, s a 2021. január 4-én kelt felelősségvállalási nyilatkozat szerint a rábízott pénzt és pénzhelyettesítő eszközöket az előírt szabályok betartásával, teljes anyagi felelősséggel vállalta kezelni.

[5] Az alperes, illetőleg a fenntartója, az egyházközség „egyház látogatása” (canonica visitatio) alkalmával 2021. június 25-én ellenőrizték az alperes, valamint az egyházközség felperes által kezelt házipénztárait, azokban akkor nem volt hiány. A címletenként megszámlolt pénzek szerint az alperes házipénztárában 216 020 forint volt, míg az egyházközség házipénztárában 246 615 forint. A 2021. október 22-i negyedéves ellenőrzés sem tárt fel hiányt.

[6] 2021. június 25. és 2022. január 5. között az alperes és az egyházközség házipénztárát tartalmazó pénzkazettákat kizárólag a felperes helyezte be és vette ki az irodájában lévő széfbe. Ebben az időszakban az alperes házipénztárát a felperes akként kezelte, hogy a munkanapokon napközben történt befizetéseket részben saját maga adminisztrálta, részben a gondozók által előzetesen befizetett térítési díjakat tanúl kézzel írt átadás-átvételi elismervény és címletjegyzék alapján a részére átadta, a munkanap végén pedig a pénzt a felperes helyezte el a széfben, azonban nem tartotta meg a címletjegyzékeket. Az egyházközség házi pénztárát pedig úgy kezelte a felperes, hogy az egyházfenntartói járulékokat közvetlenül nála fizették be. A másik bevételi forrás a perselypénz volt, amelyről az istentiszteletek után két presbiter felvett egy perselynaplót, kiállított egy átvételi és egy bevételi bizonylatot, mindezt egy borítékban a széf mellett hagyták, majd a következő munkanapon a felperes a pénzt megszámlolta (az minden alkalommal egyezett a bevételi bizonylaton szereplő összegekkel) és a pénzt a széfben elhelyezte.

[7] 2021. december 22-én tanú9 könyvelő e-mailben jelezte, hogy a rendelkezésére álló bizonylatok és házipénztár-jelentés alapján körülbelül 500 000 forint hiány van az alperes és az egyházközség pénztárában. A 2021. december 30-án tartott megbeszélésen – átszámolás után – a jelenlévő törvényes képviselő, tanú3, tanú19, tanú1, tanú2 és a felperes jegyzőkönyvben rögzítették, hogy az egyházközség pénztárhiánya 370 245 forint, míg az alperesé 253 875 forint, amelyeket a felperes 2022. január 20-ig vállalt megfizetni, a jegyzőkönyv aláírásával elismerve azokat.

[8] 2021. december 31-én tanúl a saját kezelésében lévő fiókban megtalált 80 000 forintot, ezt jelezte a munkáltatói jogkört gyakorló törvényes képviselő lelkésznek, illetőleg elkészített egy jegyzőkönyv kiegészítést, amely az előzőekben részletezett és megállapított hiányt csökkentette ezzel a 80 000 forinttal.

[9] 2022. január 3-án törvényes képviselő a jegyzőkönyv kiegészítését átadta a felperes részére, aki ekkor azt kérte, hogy abba kerüljön bele az is: hogyan találták meg a 80 000 forintot, azzal hogyan csökkent a hiány. Ennek megfelelően tanúl ki is egészítette a jegyzőkönyvet, azt átadta a felperesnek, aki a munkaidő végével távozott.

[10] törvényes képviselő 2022. január 3-án este elküldött e-mailben közölte a felperessel, hogy 2022. január 4. és 5. napjaira szabadságot ad neki, amit a felperes csak másnap látott, miután megjelent a munkahelyén, ahol őt tanú2 arról tájékoztatta, hogy tudomása szerint a felperes szabadságon van. Ekkor (TANÚ1)nak a felperes azt mondta tanú10 és tanú11 gondozók jelenlétében, hogy nem kívánja aláírni a kiegészített jegyzőkönyvet, mert a pénzt nem vette el, a hiányt nem ismeri el. A felperes ezt követően a lelkészi hivatalt elhagyta, majd a nap folyamán (TÖRVÉNYES KÉPVISELŐ)nak a telefonhívására válaszolva megerősítette, hogy nem kívánja a módosított jegyzőkönyvet aláírni, mert a hiányt nem ismeri el.

[11] Az alperes képviseletében eljárva a munkáltatói jogkört gyakorló törvényes képviselő 2022. január 5-én meghozta és a felperessel aznap közölte a munkaviszonyát megszüntető azonnali hatályú felmondást. Annak indokolása részletesen utal a 2021. december 30-i jegyzőkönyvben rögzítettekre, illetőleg arra, hogy az utóbb előkerült 80 000 forintra is figyelemmel az alperes pénztárából 175 875 forint, míg az egyházköztség pénztárából 370 245 forint hiányzott, amivel összefüggésben a felperes megsértette a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 180. §-ának (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét, mivel tanúk jelenlétében az általa okozott kár megtérítésére vonatkozó nyilatkozatát visszavonta és nem hajlandó személyesen közreműködni a tényállás tisztázása, illetve a tényleges pénztárhiány mértéke jegyzőkönyvbe rögzítése vonatkozásában. A felperes megszegte a munkavállalói kötelezettségét és olyan magatartást tanúsított a munkáltatójával szemben, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tette az Mt. 78. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjai alapján.

[12] 2022. január 25-én az alperes fizetési felszólítást bocsátott ki, amely a felperes részére másnap került kézbesítésre. Abban az alperes az előzmények ismertetése mellett felszólította a felperest, hogy az Mt. 179. §-ának (1) bekezdése alapján fizessen meg az alperes részére 537 120 forint kártérítést.

[13] A felperes a módosított keresetében az azonnali hatályú felmondás jogellenességének jogkövetkezményeként kérte a 2022. január 1-jétől irányadó havi bruttó 287 000 forintos

távolléti díjának alapulvételével 787 513 forint megfizetésére kötelezni az alperest a 2022. január 6. és 2023. január 5. közötti időszak tekintetében, figyelemmel arra is, hogy a perrel érintett időszakban a jogviszony megszüntetését követően bruttó 2 656 487 forint jövedelme keletkezett máshonnan. Kérte továbbá a fizetési felszólítás hatályon kívül helyezését.

[14] Az alperes az érdemi ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását.

[15] Az elsőfokú bíróság a 13. sorszám alatt meghozott ítéletében hatályon kívül helyezte az alperes 2022. január 25-én meghozott fizetési felszólítását, továbbá az azonnali hatályú felmondása jogellenességének jogkövetkezményeként kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 787 513 forint elmaradt jövedelem címén járó kártérítést és 250 000 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára 79 478 forint illetéket és 5752 forint állam által előlegezett költséget, s megállapította, hogy 11 345 forint illeték az állam terhére marad.

[16] Határozatának indokolása szerint az alperes az Mt. 64. §-ának (2) bekezdése ellenére nem bizonyította, hogy az általa közölt azonnali hatályú felmondásban foglalt indok valós és a felperes a terhére rótt kötelezettségszegést elkövette, valamint azt, hogy a jogkövetkezmény arányos a kötelezettségszegés súlyával.

[17] Az Mt. 64. §-ának (2) bekezdésében előírt azon követelménynek, miszerint a megszüntetés okának az indokolásból világosan ki kell tűnnie, az a célja, hogy az azonnali hatályú felmondás indokát megismerhesse a munkavállaló, ellenőrizhesse azt, illetve adott esetben eredményesen védekezhessen azzal szemben, cáfolhassa az abban foglaltakat.

[18] A felperes az eljárás során tett nyilatkozatai alapján sem volt teljes mértékben tisztában azzal, hogy az azonnali hatályú felmondásban a terhére értékelt „Mt. 180. §-ának (1) bekezdésben foglalt kötelezettség” megsértése mit jelent, pontosan mely magatartásával szegte volna meg az együttműködési kötelezettségét és mindez miért tette fenntarthatatlanná a munkaviszonyát.

[19] Az alperes az azonnali hatályú felmondásban a felperes súlyos és lényeges kötelezettségszegésével összefüggő okot, az együttműködési kötelezettség megsértését és a tényállás tisztázási közreműködés hiányát túlságosan általánosan, közhelyesen jelölte csak meg, ezért ebben a tekintetben az azonnali hatályú felmondás indokolása nem világos.

[20] A munkáltatói intézkedés indoka világosságának követelménye megtartottságát nem általában, hanem a jognyilatkozat címzettjének tudomása (tudattartama) alapján kell értékelni (BH2017.348.). Nem felel meg az azonnali hatályú felmondás indokolása ezen törvényi

feltételnek, ha abban a munkáltató a munkavállalója terhére – konkrétumok megjelölése nélkül – kötelezettségszegő, nem megfelelő magatartást állít (BH2020.308.).

[21] A kereseti tényállításban előadottak, illetőleg az eljárás során tett nyilatkozatok alapján a felperes nem volt tisztában azzal, hogy a munkaviszonya pontosan milyen kötelezettségszegés, milyen tényállás tisztázására irányuló együttműködés elmulasztása miatt került megszüntetésre, mi az azonnali hatályú felmondás indoka, ezért az azonnali hatályú felmondás indokolása a világosság jogszabályi követelményének ebben a részében nem felel meg.

[22] Az azonnali hatályú felmondás indokolása szerinti minősítés a bíróságot nem köti. Az intézkedés jogszerűségének vizsgálata arra terjed ki, hogy a munkáltató döntésében felhozott magatartás megfelel-e a törvény rendelkezésének (Kúria Mfv.I.10.189/2017/7. számú, Mfv.I.10.055/2016/6. számú, Mfv.X.10.024/2021/4. számú és Mfv.VIII.10.135/2022/4. számú ítéletei). Annak ellenére, hogy a munkáltatói intézkedés – tévesen – az Mt. 78. §-a (1) bekezdésének b) pontjára is utal (amely tényállás akkor állapítható meg, ha a magatartás munkaviszonyon kívüli, az nem kötődik a munkaviszonyból származó kötelezettséghez), az elsőfokú bíróság az azonnali hatályú felmondás indokolása alapján azt állapította meg, hogy az alperes az intézkedését egyértelműen a felperes munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségének szándékos és jelentős mértékben történt megszegésére alapította.

[23] Az Mt. 78. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti kötelezettségszegéssel indokolt azonnali hatályú felmondásnál a törvényi feltételeknek külön-külön és együttesen is fenn kell állniuk. A valóság követelménye azt jelenti, a tényeknek nem megfelelő indokolás esetén a munkáltató azonnali hatályú felmondása eleve nem fogadható el. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az azonnali hatályú felmondás indokolása jogellenes.

[24] A felperes a 2021. december 30-án tartott megbeszélést követően a felvett jegyzőkönyvet aláírta, tehát értelemszerűen együttműködött a tényállás tisztázásában, a pénztárhány mértékének jegyzőkönyvi rögzítésében. Ekkor – a munkáltatói jogkört gyakorló törvényes képviselő által is elismerten – a felperes együttműködő magatartást tanúsított, a megállapított hiány ellenére a bizalom törvényes képviselő részéről a felperes irányában fennállt, amit igazol, hogy a felperest utasította a házi pénztárakban lévő összeg banki befizetésére.

[25] Ezt követően tanúl 2021. december 31-i dátummal készítette el a jegyzőkönyv módosítását a „megkerült” 80 000 forintra tekintettel. Azt 2022. január 3-án vette át a felperes, azzal kapcsolatban további kiegészítést kért és törvényes képviselő utasítására fel is kereste (TANÚ1)t, aki eleget tett a felperes kérésének, majd a munkaidő végén elkészült és kiegészített jegyzőkönyvet a felperes magával vitte. A történések ezen a pontján sem állapítható meg mulasztás vagy nem megfelelő magatartás a felperes terhére. 2022. január 4-

én pedig törvényes képviselő utasítására a felperes szabadságon volt, így szintén nem felel meg a valóságnak, hogy ekkor – munkavégzési, rendelkezésre állási kötelezettség hiányában – olyan magatartást tanúsított volna, amely a munkaviszony fenntartását ellehetetlenítette. Az a tény, hogy a felperes a kárfelelősség elismerésével összefüggő nyilatkozatát – eltérő álláspontja miatt – 2022. január 4-én tanú1, tanú10 és tanú11 előtt személyesen, majd (TÖRVÉNYES KÉPVISELŐ)nak egy telefonbeszélgetésben megváltoztatta, nem értékelhető kötelezettségszegésként.

[26] Amennyiben az alperes igazolta volna azt, hogy a felperes 2022. január 3-án vagy 4-én tanúsított magatartása (ez sem világos az azonnali hatályú felmondás indoklásából) – konkrétan az, hogy a kártérítési felelősséggel kapcsolatos nyilatkozatát utóbb, az egyébként is a 80 000 forinttal csökkentett hiány miatt bizonytalan körülményeket mutató helyzetre tekintettel megváltoztatta – önmagában értelmezhető lenne az Mt. 6. §-ának (2) bekezdésében foglalt jóhiszemű és tisztességes magatartás, a munkaviszony jellegéből fakadó együttműködési kötelezettség megsértéseként, még ebben az esetben sem lenne az alperes egyoldalú, a jogviszonyt szankciós jelleggel megszüntető intézkedése jogszerű tekintettel arra, hogy az aránytalan. Az együttműködési kötelezettség egy alkalommal történt esetleges megsértése önmagában, lényeges és súlyos kötelezettségszegés hiányában jogszerű indoka nem lehet a jogviszony szankciós jellegű megszüntetésének (Kúria Mfv.II.10.286/2016/6. számú ítélete).

[27] A meghallgatott tanúk sem támasztották alá az azonnali hatályú felmondás indokául szolgáló, a felperesnek felrótt súlyos kötelezettségszegő magatartást, az azonban rögzíthető tanú1, tanú3 és tanú2 tanúk vallomásai alapján, hogy az alperes és a fenntartó képviselőjében a 2021. december 30-án megtartott megbeszélésen jelen volt személyek nem fenyegették meg a felperest, nem zárták be az épület ajtaját és nem került az szóba, hogy rendőrségi feljelentést tennének a felperessel szemben.

[28] A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az azonnali hatályú felmondás indoklása részben nem világos, részben pedig nem valós, ezért az alperes intézkedése jogellenes.

[29] Az alperes az Mt. 82. §-ának (2) bekezdésére alapított vagyoni igényt összecszerűségében nem vitatta, s nem bizonyította, hogy a felperes további jövedelemre is szert tett volna.

[30] tanú16 tanú azt mondta el, hogy a késő délutáni és esti órákban látta a felperest a tiszacsegei csárdában dolgozni a jogviszonya megszűnését követően és azt megelőzően is. tanú15 tanú akként nyilatkozott, hogy 2022. január-február során hetente egyszer-kétszer találkozott a felperessel, aki a pékségben dolgozott, illetve tudomása szerint a csárdában alkalmasszerűen kisegítő volt. tanú3 és tanú1 tanúk hallottak arról, hogy a felperes dolgozott a pékségben meg a csárdában. tanú12 tanú azt adta elő, hogy a felperes 2021-ben a csegei

pékségben dolgozott, illetve dolgozik 2023-ban is, továbbá a csegei csárdában alkalmanként dolgozott hétvégén és hétköznap már a munkaviszonya alatt is.

[31] Ezek a vallomások nem alkalmasak annak igazolására, hogy a felperes az általa okirattal is igazolt időszakokat meghaladóan a kimunkált – és az alperes által nem vitatott – bruttó 2 656 487 forintot meghaladó összegben szerzett jövedelmet, ezért az elsőfokú bíróság a módosított kereset szerint marasztalta az alperest.

[32] Az alperes érdekében állt annak bizonyítása, hogy a 2022. január 25-én kelt fizetési felszólításában foglaltak valósak, azaz a felperes a munkaviszonyából származó kötelezettségének megszegésével kárt okozott az alperesnek. A kár bekövetkeztét, annak összegét és az okozati összefüggést is az alperes volt köteles bizonyítani, amely kötelezettségeinek nem tett eleget.

[33] Az Mt. 285. §-ának (2) bekezdésén alapuló fizetési felszólítás jogszerűségének megítélése során az alperes egyoldalú intézkedésének tartalmából (indokából) kellett kiindulni. Abban az Mt. 179. §-ának (1) bekezdésében szabályozott általános munkavállalói kárfelelősségre alapítottan érvényesített igényt a felperessel, mint volt munkavállalóval szemben. Ezzel szemben a perben végig az Mt. 180. §-ának (1) és (4) bekezdéseiben meghatározott speciális szabályokra utalt és azzal érvelt, hogy a felperest a házipénztárak hiányáért pénztárosként, pénzkezelőként a Szabályzat és a 2021. január 4-i nyilatkozat alapján kártérítési kötelezettség terheli. A kereseti kérelemhez kötöttség miatt a fizetési felszólításban felhívott jogcím jogellenességét kellett vizsgálni.

[34] Az Mt. 179. §-ának (1) bekezdésén alapuló kártérítési felelősség megállapításához szükséges, hogy a munkavállaló valamely munkaviszonyból eredő kötelezettségét megszegje és ezáltal kárt okozzon a munkáltatónak. Ez megnyilvánulhat tevőleges magatartásban és mulasztásban is, amelynek okozati összefüggésben kell lennie a bekövetkezett kárral, továbbá a kötelezettségszegésnek felróhatónak is kell lennie, amiről akkor lehet szó, ha a munkavállaló nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[35] Ezen konjunktív feltételek közül az alperes a felperes felróható magatartására még csak nem is hivatkozott, csupán utalt arra, hogy a felperes kizárólagosan kezelte az alperes és az egyházközség házipénztárát, amelyekben nem vitatottan hiány volt 2021. december 30-án, ezért az általános felelősségi alakzattól eltérően a speciális szabályok miatt a vétkességére tekintet nélkül felel, ami a fizetési felszólításban foglaltak miatt nem helytálló érvelés.

[36] Az alperesnek többek között azt kellett volna bizonyítania, hogy a felperes valamely felróható, vétkes magatartása és a bekövetkezett hiány között ok-okozati összefüggés állt fenn. Az alperes ugyan utalt a nyilvántartási kötelezettség elmulasztására és a Szabályzatban foglaltak be nem tartására a felperes részéről, azonban azt nem igazolta, hogy e körben

oktatást tartott volna a felperesnek. A korábbi pénztáros, tanú5 tanú is csak azt adta elő, hogy saját elhatározásából vezetett füzetet, amibe feljegyezte a pénzmozgásokat, erre nem kapott az alperestől utasítást (9. sorszám alatti jegyzőkönyv 15. oldala). Az tény, hogy a felperes kidobta a tanú1 által beszédett térítési díjak átadását követően a jegyzékeket. Mindez ugyanakkor – figyelemmel a felperes következetes előadására, miszerint a bizonylatok és az összegek ellenőrzése nem tartozott a feladatkörébe – egyéb, a kötelezettségszegést igazoló és a kárral összefüggést mutató bizonyíték hiányában ítéleti bizonyosságot elérő mértékben nem támasztotta alá a felperes szándékos vagy gondatlan károkozó magatartásának a tényét, illetve a bekövetkezett kárral fennálló okozati összefüggést, amiért az alperes alaptalanul követelt kártérítést a felperestől a fizetési felszólításban, az jogellenes, ezért azt hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság.

[37] Az egyházközség házipénztárának 363 245 forintban meghatározott hiányával összefüggésben nem igazolta az alperes azt, hogy milyen alapon érvényesített követelést a felperessel szemben, ahogy nem tudta megjelölni azt sem, hogy a felperes milyen jogi alapon kezelte az egyházközség pénztét.

[38] Az elsőfokú bíróság a 87,5%-ban pervesztes alperest kötelezte perköltség megfizetésére. Ennek alapjaként a felperes oldalán a csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján 367 500 forintot ($420\,000 \text{ forint} \times 0,875$) vett figyelembe, az alperes oldalán pedig ugyancsak a csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján 45 000 forintot ($360\,000 \text{ forint} \times 0,125$), s az így adódó összeget a ténylegesen kifejtett tevékenységre tekintettel mérsékelte 250 000 forintra.

[39] A pertárgy értéke 1 513 724 forint volt, ezért a kereseti illeték 90 823 forint. A részben pervesztes felperes munkavállalói költségkedvezménye miatt a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján fennálló tárgyi költségfeljegyzési jogra tekintettel meg nem fizetett eljárási illetékből 11 345 forint eljárási illeték az állam terhén marad a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése szerint, míg az alperes köteles megfizetni a pervesztességéhez igazodó 79 478 forint illetéket és 5752 forint állam által előlegezett költséget az állam javára a Pp. 101. §-ának (1) és a 102. §-ának (1) bekezdései, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-ának (2) és (2a) bekezdései alapján.

[40] Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kérte a felperes keresetének elutasítását. Abban az esetben, ha a felmondást az ítéltábla is jogellenesnek tartaná, kérte a terhére megállapított kártérítés mérséklését 50 000 forintra, illetőleg az elsődleges fellebbezési kérelem sikerétől függetlenül a kereseti illeték viselése alóli mentesítését.

[41] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan és logikailag ellentmondásos, melyből téves jogi következtetés került levonásra, amivel szemben bizonyított a felperes kártérítést és az azonnali hatályú felmondást megalapozó felróható magatartása.

[42] A meghallgatott tanúk igazolták, hogy a felperes a pénztárosi feladatokat önállóan végezte. Bizonyította, hogy a felperes nem úgy járt el a pénzkezelés során, ahogy az az adott helyzetben elvárható volt, mivel nem tett eleget a munkaköréből adódó pénzkezeléssel összefüggő kötelezettségeinek, így a tevékenységével összefüggésben keletkezett a kár, amelynek megszerúségét nem is vitatta, hiszen aláírta a felelősségét elismerő nyilatkozatot, továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy az alperesnél felmerült pénztárhiányt megfizeti. A nyilatkozat későbbi visszavonása közömbös, ezért fennáll az Mt. 179. §-a szerinti kártérítési felelőssége.

[43] Változatlan álláspontja szerint a felmondás okszerű és világos volt, mivel a felperes 2021. december 30. napjától a tanúk által igazoltan olyan magatartást tanúsított az alperessel, illetve más munkavállalókkal szemben, ami a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tette, így indokolás nélkül visszavonta a felelősségét elismerő nyilatkozatot, nem volt hajlandó aláírni a kiegészített jegyzőkönyvet, nem volt hajlandó együttműködni az alperessel a tényállás tisztázása érdekében és a munkatársaival szemben is határozottan megváltozott a viselkedése, nem volt hajlandó velük kommunikálni vagy együttműködni; az indokolást a felmondás második oldal első bekezdése világosan és egyértelműen tartalmazta. A felmondás megfelelt az Mt. 64. §-ának (2) bekezdése és a 78. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételeknek.

[44] Az elsőfokú bíróság nem mérlegelte megfelelően a perben felmerült bizonyítékokat, különös tekintettel a tanúk által előadottakra, és nem is indokolta meg ítéletében megfelelően, hogy miért az ott megállapított következtetéseket vonta le azokból, ezzel megsértve a Pp. 279. §-ának (1) bekezdését és a Pp. 346. §-ának (5) bekezdését.

[45] A felmondás jogszerűsége miatt nem illeti meg kártérítés a felperest. Ellenkező álláspont esetén továbbra is kérte értékelni azt, hogy a felperes az okirattal igazolt összegnél magasabb jövedelemre tett szert, hiszen több alkalommal és hosszabb időben dolgozott az ott megjelölt munkáltatóknál. A tanúktól nem volt elvárható, hogy pontos napokat dátum szerint jelöljenek meg, az elsőfokú bíróság mégsem állapított meg semmilyen többletjövedelmet a felperes oldalán, amelyet szükséges lett volna levonni a kártérítés összegéből.

[46] Sétrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján fennálló személyes illetékmentessége ellenére kötelezte őt a kereseti illeték részleges megfizetésére, ezért kérte a mentesítését. A fellebbezett értéket 1 513 724 forint-ban megjelölve a fellebbezési illeték összegét 121 098 forint-ban határozta meg, amivel összefüggésben ugyancsak utalt a személyes illetékmentességére.

[47] A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségében történő marasztalását a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint és azzal, hogy annak összegét 155 000 forint-ban határozta meg.

[48] Véleménye szerint a fizetési felszólítás jogellenessége megállapítható, mert az nem hivatkozott felróható magatartásra, ahogy a per során az alperes sem hivatkozott ilyenre.

[49] Továbbra is hangsúlyozta, hogy a felmondásban nem jelöltek meg konkrét magatartást, így nem világos, hogy mi miatt nem volt fenntartható a továbbiakban a munkaviszonya. Egy valótlan állítást a munkavállaló nem köteles elismerni, a fellebbezéssel ellentétben egy ilyen magatartás nem jelentheti az együttműködési kötelezettség megszegését. A felperes az együttműködési kötelezettségének eleget tett azzal, hogy minden olyan megbeszélésen, elszámoláson részt vett, amit a munkáltató előírt.

[50] Eleget tett a kárenyhítési kötelezettségének azzal, hogy munkát vállalt, s az így megkeresett összeget levonásba helyezte. Az elszámolás körében benyújtotta azokat a dokumentumokat, amelyek igazolták, hogy hol és mikor és mennyi összegért végzett munkát, amivel szemben a tanúk vallomására alapítottnak, a pontosösszegezés hiányában nem lehet levonásba helyezni semmilyen összeget.

[51] Az ítéltábla a fellebbezést nagyobb részben alaptalannak találta, amelynek elbírálása során nem lépte át a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátait [Pp. 370. §-ának (1) bekezdése], olyan eljárási szabálysértést vagy téves anyagi pervezetést ugyanis, amely erre okot adott volna, nem észlelt [Pp. 370. §-ának (2)-(4) bekezdései].

[52] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, s abból a kereseti illeték viselésére vonatkozó rendelkezés kivételével megalapozott jogi következtetésre jutott, aminek indokaival is egyetértett, azért csupán a fellebbezésben foglaltak miatt mutat rá az ítéltábla az alábbiakra:

[53] Az alperes az érdemi ellenkérelmében (12.M.70.026/2022/5.) a fizetési felszólítással összefüggésben kizárólag az Mt. 180. §-ának (1) bekezdésére alapítottnak védekezett: a felperes kártérítési kötelezettségét mindössze a megőrzési felelősség megszegésére hivatkozással állította. A 2022. szeptember 5. napján tartott perfelvételi tárgyaláson csupán sommásan visszautalt az írásbeli ellenkérelmére, ahogy a 2023. február 13. napi folytatólagos perfelvételi tárgyaláson, valamint a 2023. április 17., július 3. és október 16. napi érdemi tárgyalásokon is, tehát az elsőfokú eljárás során még csak említés szintjén sem utalt arra,

hogy a felperes felelőssége az Mt. 179. §-ának (1) bekezdése alapján is fennállna. Ez utóbbival, azaz a felperes felróható magatartásával okozott kár miatt fennálló felelősségével összefüggő érvelés először a fellebbezésében jelent meg.

[54] A Pp. 216. §-ának (1) bekezdése értelmében a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a keresettel, viszontkeresettel, beszámítással szembeni ellenkérelem megváltoztatásának az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig törvény eltérő rendelkezése hiányában akkor van helye, ha

a) az ellenkérelem-változtatás – a bármelyik fél által előterjesztett – új tényállítással áll közvetlen okozati összefüggésben, vagy

b) azt a bíróságnak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő anyagi pervezetése indokolja.

[55] Az ellenkérelem-változtatásra a Pp. 217. §-a szerinti kérelem alapján van lehetőség a Pp. 218. és 219. §-okban írt vizsgálat eredményeként az elsőfokú eljárásban.

[56] A Pp. 373. §-a a következők szerint rendelkezik:

(1) A fellebbezésben és a másodfokú eljárás során – a (2)-(5) bekezdésben foglalt kivételekkel – a keresetet, a viszontkeresetet és a beszámítást (e §-ban a továbbiakban együtt: kereset), illetve az ellenkérelmet megváltoztatni nem lehet, utólagos bizonyításnak nincs helye. A kereset-, illetve ellenkérelem-változtatást elutasító végzést a másodfokú bíróság legkésőbb az ítéletében vagy az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező végzésében indokolja.

(2) A fellebbezésben új tény állítására akkor kerülhet sor, ha az új tény a fél önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a fellebbező fél tudomására vagy következett be, feltéve, hogy az elbírálás esetén rá nézve kedvezőbb ítéletet eredményezhetett volna.

(3) Kereset- és ellenkérelem-változtatásnak akkor van helye, ha az a (2) bekezdés szerinti ténnyel áll közvetlen okozati összefüggésben. A fél akkor terjeszthet elő új bizonyítási indítványt, illetve bocsáthat rendelkezésre további bizonyítási eszközt, ha az a (2) bekezdés szerinti tény bizonyítására, vagy a keresete, ellenkérelme alapjául korábban hivatkozott tény bizonyítására szolgál, feltéve, hogy az önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott a tudomására vagy keletkezett.

(4) Ha az elsőfokú bíróság a felekkel előzetesen nem közölte az ítéletben hivatalból figyelembe vett tényt vagy a felektől eltérő jogszabály értelmezését, illetve a kérelemtől jogszabály alapján való eltérési szándékát, a fél a fellebbezésben, a csatlakozó fellebbezésben vagy a fellebbezési ellenkérelemben ezzel összefüggő kereset-, illetve ellenkérelem-változtatással élhet, utólagos bizonyítást ajánlhat fel.

(5) Ha a másodfokú bíróság közöl a felekkel általa hivatalból észlelt tényt vagy a felektől és az elsőfokú bíróságtól is eltérő jogértelmezést, illetve a kérelemtől jogszabály alapján való eltérés szükségességét, a fél ezzel összefüggő kereset-, illetve ellenkérelem-változtatással élhet, utólagos bizonyítást ajánlhat fel.

[57] Az alperes a fellebbezésében a védekezését új alapokra helyezte anélkül, hogy erre lehetősége lett volna, hiszen semmi nem zárta el attól, hogy a felperest vétkességi alapon terhelő felelősségre már az elsőfokú eljárásban, annak is a perfelvételi szakában hivatkozzon. Mivel a fizetési felszólítás egyértelműen az Mt. 179. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a hiányként állított 537 120 Ft megfizetésére, ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróságot semmilyen tájékoztatási vagy anyagi pervezetési kötelezettség nem terhelte, így ezzel kapcsolatos mulasztás sem állapítható meg a terhére. Az alperes elmulasztotta a perfelvétel lezárásáig az Mt. 179. §-ának (1) bekezdésére alapítani az ellenkérelmét, azt utólag már nem tehette meg, ezért a fellebbezése meg nem engedett ellenkérelem-változtatást tartalmazott, amit az ítéltábla a Pp. 373. §-ának (1) bekezdése alapján – mivel a (2)-(5) bekezdésben foglalt kivételek egyike sem volt adott – külön végzéssel elutasított, s ennek okán az alperes fellebbezése a fizetési felszólítást hatályon kívül helyező ítéleti rendelkezés vonatkozásában kiüresedett, az releváns érdemi hivatkozást már nem tartalmazott.

[58] A teljesség érdekében mégis rámutat az ítéltábla a következőkre:

[59] A 2022. január 25. napján kelt fizetési felszólítás részletes leírását tartalmazta a történeteknek, valamint megjelölte a munkavállaló kártérítési felelősségének az alapját az Mt. 179. §-ában, és külön ismertette is ennek rendelkezéseit.

[60] Az Mt. 285. §-ának (2) bekezdése szerint a munkáltató a munkavállalóval szemben a munkaviszonnyal összefüggő és a kötelező legkisebb munkabér háromszorosának összegét meg nem haladó igényét fizetési felszólítással is érvényesítheti; a fizetési felszólítást írásba kell foglalni.

[61] Az Mt. idézett rendelkezése nem ír elő indokolási kötelezettséget, ezért elegendő lett volna az alperes részéről, ha csupán a követelt összeg megfizetésére szólítja fel a felperest. Ebben az esetben az alperes részéről adekvát védekezés lett volna az Mt. 180. §-ában szabályozott megőrzési felelősségre hivatkozás. Az alperes ennek ellenére szükségét érezte a történeti tényállás mellett a követelése jogcímét is egzakt módon megjelölni, amire tekintettel helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság abban a kérdésben, hogy a kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján is immár a fizetési felszólításban meghatározott jogcím alapján kell elbírálni a felperes kártérítési felelősségéből fakadó fizetési kötelezettségének fennálltát. Tekintettel arra, hogy az alperes az ellenkérelmét kizárólag az Mt. 180. §-ának (1) bekezdésére alapította, aminek okán nem bizonyított, de még csak nem is állított a felperesnek az Mt. 179. § (1) bekezdésén alapuló felróható károkozó magatartást, megalapozottan helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság a fizetési felszólítást. Egyébként az alperes nem volt elzárva az elsőfokú eljárásban attól, hogy a megőrzési felelősségre alapítottan érvényesítsen követelést a felperessel szemben, ehhez azonban viszontkereset előterjesztésére lett volna szükség.

[62] Csupán megjegyzi az ítéltábla: a felperes már önmagában a keresetindítással elejét vette annak, hogy a fizetési felszólítás a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 23. §-a alapján – annak végrehajtási záradékkal történő ellátása által – végrehajtható okiratnak minősüljön, így az erre irányuló kereset alaptalansága esetén sem lett volna helye végrehajtásnak.

[63] Az ítéltábla ezt követően az azonnali hatályú felmondás jogszerűségét vizsgálta a fellebbezés tükrében. Ehhez elsődlegesen az MK 95. számú állásfoglalás II. pontjának indoklásában foglaltakra hivatkozik, mely szerint a munkáltatói felmondásnak az I. részben vázolt tartalmi követelményeken felül alaki kelléke, hogy a felmondást a munkavállalóval írásban kell közölni s abból a felmondás okának világosan ki kell tűnnie. A törvénynek az a célja, hogy a munkavállaló a felmondás vele történt közlése után nyomban megismerhesse és ellenőrizhesse azokat az okokat, amelyekre a munkáltató a felmondást alapítja, és ennek eredményéhez képest módja legyen a felmondás indoklását vitatnia, illetve cáfolnia is. A törvény céljához képest a munkáltatói felmondás abban az esetben fejezi ki világosan a felmondás okát, ha a felmondásban a munkáltató megjelölte azokat a konkrét tényeket, illetve körülményeket, amelyekre a felmondást alapította. Nem az a lényeges tehát, hogy a felmondás részletező indokolást tartalmaz-e vagy összefoglaló meghatározást használ, hanem hogy a felmondás okaként közöltek közül megállapítható legyen: miért nincs a munkáltatónál szükség a továbbiakban a munkavállaló munkájára.

[64] A BH2020.308. szám alatt közzétett eseti döntéssel illusztrált ítélkezési gyakorlat szerint a világos indokolás követelményének megfelel az az indok, amely megjelöli azt a tény, körülményt, amelyre a munkáltató az intézkedést alapította és abból – függetlenül attól, hogy azt összefoglalóan vagy részletezően határozta meg – megállapítható, hogy miért nincs szükség a továbbiakban a munkavállaló munkájára (BH2001.395; Mfv.I.10.287/2015/6.); a bizonyítás azonban nem lépheti túl a felmondás indokolásának kereteit (MDII.143.). A munkáltatói intézkedés világos indoklása követelményének megtartottságát nem általában, hanem a jognyilatkozat címzettje tudomása (tudattartama) oldaláról kell értékelni (BH2017.348.I.).

[65] Helyesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy az azonnali hatályú felmondásban megjelölt indok túlságosan általános volt, annak alapján nem azonosítható be az a felperesi magatartás, amelyet az alperes kifogásolt és amely miatt a munkaviszony megszüntetése mellett döntött. Az azonnali hatályú felmondás indoklásából leginkább az olvasható ki, hogy a munkaviszony megszüntetésének alapjául megjelölt együttműködési kötelezettség megszegése a jegyzőkönyv-kiegészítés aláírásának megtagadása, az okozott kár megtérítésére vonatkozó korábbi nyilatkozat visszavonása valamint annak kijelentése volt, hogy a felperes az ügyvédjén keresztül kíván a továbbiakban a munkáltatójával kommunikálni; az alperes talán ezekben látta megvalósulni a munkavállaló kötelezettségzegését és a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tévő magatartás tanúsítását.

[66] Ezzel összefüggésben a felperes alappal hivatkozott arra, hogy egy általa el nem ismert hiányt rögzítő jegyzőkönyv(kiegészítés) aláírására nem volt kötelezhető, ezért annak megtagadása nem is értékelhető kötelezettségszegésként a terhére. Ugyancsak nem tekinthető ilyennek egy korábban megtett elismerés visszavonása, amelynek oka egyébként az volt, hogy egyrészt „megkerült” 80 000 forint, másrészt a felperes időközben jogban jártas szakemberhez fordult; ezért is jelentette ki, hogy a továbbiakban – és értelemszerűen a pénztárhiánnyal összefüggésben – az ügyvédjén keresztül kíván kommunikálni a munkáltatójával. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes magatartása együttműködő volt, a pénztárhiány miatt tartott mindkét megbeszélésen részt vett, ezért ez okból nem lehet szó az együttműködési kötelezettség megtagadásáról, ez a magatartása nem tette lehetetlenné a munkaviszonya fenntartását.

[67] Az Mt. 64. §-ának (2) bekezdése szerint a munkaviszonyt megszüntető jognyilatkozat indokának valóságát és okszerűségét a nyilatkozattevő bizonyítja – a mi esetünkben az alperes. A Pp. 265. §-ának (1) bekezdése kimondja: törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli.

[68] A bizonyítás nem vezetett eredményre, így annak terhét a bizonyításra köteles félnek: az alperesnek kell viselnie. A felmondás indoka nem volt valós, ami miatt pedig fel sem merülhet a felmondási indok okszerűségének kérdése.

[69] A felperes egyévi távolléti díjának összege tekintetében egyetértés volt a felek között. A felperes a módosított keresetében, s ennek alapján az elsőfokú bíróság is az ítéletében ebből az összegéből helyezte levonásba a felperes által becsatolt okiratokkal igazolt máshonnan szerzett jövedelmet. Amennyiben az alperes ezt meghaladó levonásra tartott volna igényt, neki kellett volna bizonyítania annak összegét is. A meghallgatott tanúk vallomása erre nem volt alkalmas, az ő nyilatkozatuk túlságosan általános és bizonytalan volt ahhoz, hogy a felperes által megjelölt összeget meghaladó levonás legyen alkalmazható.

[70] Az elsőfokú bíróságnak az alperest illeték megfizetésére kötelező rendelkezését ért fellebbezéssel kapcsolatban az ítéltábla megállapította, hogy az alperes már a folytatólagos perfelvételi tárgyaláson is előadta, hogy származtatott jogi személy lévén az egyházközség részét képezi. Ennek alapján őt az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján személyes illetékmentesség illette meg, ami miatt az Itv. 4. §-a (1) bekezdésének második mondata értelmében az illeték nem követelhető tőle, ezért megalapozatlanul kötelezték 79 478 forint kereseti illeték megfizetésére.

[71] A kifejtett okok miatt az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a módosított kereset alaposságára, ám a kereseti illeték perveszttségéhez igazodó részében tévesen marasztalta az alperest, ezért az ítéltábla az illeték viselése vonatkozásában részben megváltoztatta az

elsőfokú ítéletet, egyebekben pedig helybenhagyta azt a fellebbezés által szükségessé tett kiegészítéssel a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján.

[72] A fellebbezés 5,66%-ban volt eredményes, viszont csak a felperes tarthatott igényt a pernyertességével arányos fellebbezési eljárási költségének megfizetésére, mert az alperes – aki ugyancsak a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján kérte az oldalán felmerült ügyvédi munkadíjból álló perköltsége megállapítását – nem számította fel a perköltségét, csupán az elsőfokú eljárásban 11. sorszám alatt csatolta az ügyvédi megbízási szerződést, aminek 6. pontja az egységárakat határozta meg. Az ítéltábla a felperes által felszámított perköltség összegét a pernyertessége arányában állapította meg a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján.

[73] Az alperes a fellebbezett értéket tévesen határozta meg 1 513 724 forintban, ami az elsőfokú eljárásban irányadó pertárgyérték volt. A fellebbezett érték ténylegesen 1 404 111 forint volt (537 120 forint fizetési felszólítás + 787 513 forint kártérítés + 79 478 forint alperes által megfizetendő kereseti illeték), ezért a fellebbezési illeték összege 112 329 forint az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése alapján. A költségmentesség és költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján a per tárgyi költségfeljegyzési jogos voltára tekintettel feljegyzett fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad a felperes munkavállalói költségkedvezményére és az alperes fentiek szerinti személyes illetheementességére tekintettel.

Debrecen, 2024. április 2.

Dr. Tass Edina sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Répássy Árpád sk. bíró